

Stardalur

EFTIR
BJÖRN VILHJÁLMSSEN
OG
SNÆVARR GUÐMUNDSSON

Skammt er síðan iðkun klettaklifurs hófst í Stardalshnúkum, en það var í október 1978. Þó hefur svæðið náð að verða vinsælasti klettaklifurstaðurinn í nágrenni höfuðborgarinnar. Fjöldi klifurleiða er þegar orðinn allmikill, þótt enn sé margt ógert. Því má segja að tími sé kominn til að setja saman leiðarvísi, er taki fyrir helstu klifursvæðin, Stardalshnúk og Stiftamt. Í 17. tölublaði Ísalp birtist lítill kynningarleiðarvísi að Stardal, en þá var aðeins litlum hluta A-hamarsins lýst.

Greinargóðar lýsingar af Stardalshnúkum og nágrenni eru að finna í árbók F.Í. 1985.

1. INNGANGUR

Efst í Mosfellsdal er þyrring stuðlaðra smáhnúka, er nefnast Stardalshnúkar. Hnúkarnir eru þó nokkrir talsins, en mest áberandi er Stardalshnúkur og stuðlabergsbjil hans. Vestur af honum er önnur smáhnúkaþyrring, kölluð Ömtin, en lítil dalhvílt, Sámsstaðaklauf, skilur á milli. Er Stiftamtið hæst og klifurvænlegast af Ömtunum.

Stardalshnúkasvæðið er allsérkennilegt og afar fallegt. Hlíðarnar þekja skriður og stórgrýttar urðir,

krýndar 20–40 m háum stuðlabergsbjiljum. Norðar taka við kollóttir hnúkar uns kemur að undirhlíðum Skálafells.

Hnúkarnir eru leifar gamallar megineldstöðvar, sem lifði sitt fegursta skeið fyrir u.p.b. milljón árum. Mun eldstöðin hafa náð um mestallan Mosfellsdal. Eru hnúkarnir einskonar innskot, keilugangar, úr grófkornóttu dóleríti. Hraunkvikan hefur þrengt sér upp í móbergslög á litlu dýpi. Hæg kólnun hefur síðan valdið því að stuðlarnir eru eins stórir um sig og raun ber vitni. Eru sumir þeirra allt að 2 m í þvermál.

Pilin sjálf eru margbreytileg. Viðast eru þau aðskilin af giljum og skorningum, en þilin ýmist samsett úr heilsteyptum, beinum stuðlum, eða brotnum, stöllóttum stuðlum. Halli þiljanna er einnig misjafn, austast er hallinn 60–70 gráður, en fer vestar upp í allt að 90 gráður. Gefur þetta talsverða fjölbreytni í klifurleiðirnar.

Bergið í hnúknum hefur ekki mikla hörku, hins vegar veitir það afar gott viðnám. Lóðréttar sprungur milli stuðlanna gefa góða tryggingarmöguleika fyrir hnetur, svo að ætla má að fleygar séu alsendis óþarfir og skal athygli vakin á því, að allar leiðirnar í þessum leiðarvísi eru farnar án þess að nota fleyga.

1.2. Aðkoma

Fullyrða má að afar greiðfært sé að Stardal. Aðeins 27 km eru frá borgarmörkum að Stardalshnúnum. Akvegir (fyrst nr. 1, síðan nr. 36, Þingvallavegur) eru malbikaðir að Stardalsafleggjara. Best er að leggja ökutækjum ekki við bæinn sjálfan, heldur aka vegarslóðann (til vinstri, þegar komið er að bæjarbrúnni), vestur með Leirvogsá. Þar eru ágæt bílastæði meðfram veginum og komist er hjá að valda ábúendum óþægindum, en þeir eru lagalegir eigendur svæðisins. Frá vegarslóðanum tekur um 15 mín. að ganga upp hlíðina að hömrúnunum.

1.3. Klifurtími

Besti klifurtími, er háður sólargangi, eins og ætla má, þ.e.a.s. sumarið er besti árstíminn. Þó má nefna að klifrað hefur verið í Stardal á öllum árstínum, jafnvel í desember, janúar og febrúar. Því veldur, að meginhluti hamranna snýr í suður og þornar því fljótt eftir vætu. Einnig að bergið nær að hlýna sæmilega á vetrum þrátt fyrir stuttan sólfgang. Þó ber að hafa í huga að bergið getur verið launhált í bleytu.

1.4. Eðli leiða – umhverfi – siðfræði

Haustið 1984 kom hinn heimskunni fjallamaður, Doug Scott, í heimsókn til landsins, og m.a. kom hann í Stardal. Varð hann ákaflega hrifinn af svæðinu, og er eftirfarandi haft eftir honum: „Stuðluð hamrapilin gefa kost á ástundun „hreins“ klettaklifurs, í geysifallegu umhverfi og gróft bergið veitir gott viðnám. Lítill umferð fólks tryggir friðsælar og góðar klifurstundir“.

Það gefur auga leið, að margt þarf að hafa í huga áður en lagt er í klettinn, þar á meðal eftirfarandi:

a) *Eðli leiðanna.* Eins og fram hefur komið, eru hamrarnir myndaðir af hægkólnandi innskotum og mynda stóra stuðla. Flest sprungukerfin eru lóðrétt, og liggja leiðirnar oftast upp samskeyti tveggja stuðla eða upp sjálfan stuðulinn. Er klifrið fyrst og fremst sprungu- eða yfirborðsklifur (face-climbing), en lítið er um viðnámsklifur (frictionsklifur) vegna skorts á „slöbum“ (sjá skilgreiningu á „slabi“ í greininni um stuttbuxnaklifur). Stigaklifur er ekki stundað í Stardal og því ekki um það rætt nánar hér.

b) *Umhverfi.* Mottóið er, að ferðast um náttúruna án vegsummerkja. Spilla ekki gróðri eða landslagi.

Bera heim aftur allt sem borið er á staðinn. Sjá til þess að þegar svæðið er yfirgefíð sé ástand þess jafngott, eða betra en það var áður.

- c) *Siðfræði.* Ef vikið er að klifri í Stardal, skal fyrst minnst á þá hefð, sem brautryðjendurnir hófu og síðan hefur verið við haldið. Sú hefð er að:
- klifra leiðir með eigin kröftum og kunnáttu
 - nota tækin aðeins til að tryggja fall, þ.e. frjálst klifur
 - nota aðeins þau tæki til trygginga er ekki krefjast hamars við ísetningu, þ.e. hreint klifur. Þessi klifuraðferð eykur sambandið við umhverfið og dregur úr eyðileggingu bergsins.

- d) *Klifurstíll.* Þegar leið er endurtekin, þ.e. eftir að leiðarlögn (leiðin fyrst klifruð og þar með sköpuð) hefur farið fram, gildir eftirfarandi: Að klifra leiðina ekki með lakari stíl en upphaflega var notaður, eða venja er að nota. T.d. má hér til skýringar nefna, að þegar Stúkan var fyrst farin voru notaðir bæði stigar og fleygar, en síðan hefur hún ætlið verið klifruð frjálst og hreint (með hnetum). Er það því hinn gildandi stíll þegar Stúkan er farin. Þessu tengist svo að klifra leið ekki með skaðvænlegri tryggingartækni en venja er, nota t.d. ekki fleyga í leið sem alltaf er klifin með hnetum.

Um leiðarlögn: Sá telst hafa lagt nýja leið, er fyrstur fer, í hvassa enda línunnar, upp áður ófarinn hluta bergs, setur sjálfur inn tryggingarnar á leiðinni, og klifrar spönnina í einni lotu. Þetta er hin fullkomna leiðarlögn.

Að klifra nýja leið í *ofanvað* (top-rope) telst ekki leiðarlögn, þótt ofanvaðs-klifur sé meinlaust í sjálfu sér og skemmi ekkert.

Stundum þegar nýjar, mjög erfiðar leiðir eru lagðar, er gripið til þess örþrifaráðs er jó-jó nefnist. Í því felst að klifrarnir skiftast á að vera í hvassa endanum og bæta við tryggingum upp leiðina. Er þá sigið niður úr efstu tryggingu, skift um mann, sá klifrar síðan í ofanvaði upp að efstu tryggingu og leiðir þaðan og tryggir eins langt og hann getur, sígur niður, skiftir, næsti/hinn fer upp, o.s.frv. Ber mönnum að taka fram, þegar leiðarlagnir eru birtar, ef þær voru jó-jó-aðar. Hin fullkomna leiðarlögn viðkomandi leiðar felst í því að leiða spönnina í einni lotu, án jó-jós og án þess að hafa æft leiðina í ofanvað.

- e) Áður hefur verið minnst á hversu vel bergið í Stardal tekur við „hreinum“ tryggingum, og nauðsyn þess að vernda bergið. Er því við hæfi að

Vilborg Hannesdóttir að klifra Einhyrning (nr. 59). Ljós. Snævarr Guðmundsson.

telja hér upp helstu form „hreinna“ tryggingartækja. Til þeirra teljast: Náttúrulegar tryggingar (slíng yfir nybbur, gegnum sprungur, um skorðustéina), allar hnetur, *skorður* (eins og „friends“, tri-cams, bivo, o.fl.), krókar (ýmsar gerðir himnakróka/sky-hooks), fleygar (settir í án hamars), o.fl.

1.5 Um notkun leiðarvísirisins

Leiðarvísirinn er byggður kringum Yosemite-gráðukerfið (frá USA). Er það vegna þess að fyrstu staðfestu gráðurnar voru samkvæmt því kerfi og aðrar leiðir gráðaðar með þær sem viðmiðun, og því hefur skapast hefð að nota þessar gráður en ekki UIAA-gráðurnar.

Veldur þetta nokkru misrämi við aðra leiðarvísa Ísalp, en til að auðvelda fyrir þeim sem vanari eru UIAA-gráðunum, fylgir hér samanburðartafla yfir þessi tvö kerfi.

UIAA	Yosemite
II	5.2
III	5.3
IV	5.4
IV	5.5
V	5.6
V+	5.7
VI	5.8
VI+	5.9
VII	5.10
VIII	5.11

Nánari upplýsingar um gráður má finna í bókinni Fjallamennska, eftir Magnús Guðmundsson og Ara Trausta Guðmundsson og í 17. tbl. tímarits ÍSALPS.

Höfundar leiðarvísirisins hafa tekið þá stefnu að lýsa leiðum ekki alltof nákvæmlega, til að skemma sem minnst ævintýrið í að leiða klifurleið. Leiðarvísirinn byggist því á ljósmyndum, sem sýna hvar leiðirnar eru og lýsingum á sjálfum leiðunum, þar sem eftirfarandi kemur fram:

- 1) Nafn leiðar, ef hún er ónefnd þá bara númer.
- 2) Meðmæli gefin í stjörnum (1–3) eftir gæðum. Stjörnugjöf:
 - * Góð leið af sinni gráðu.
 - ** Sérstaklega góður fulltrúi fyrir sína gráðu og fallegr lína.
 - *** KLASSÍSK LEIÐ – vegna staðsetningar sinnar, fallegrar línu, áhrifa sinna á klifrarann og þýðingar sinnar fyrir klifursögu staðarins.
- 3) Gráða og lengd í metrum.
- 4) Hvenær leiðin var fyrst farin (FF), þ.e. hverjir lögðu leiðina og hvaða ár.
- 5) Leiðarlýsing. Skammstafanir eru: Áttinar, N, S, A og V; h og v (hægri og vinstri) þegar snúið er að leiðunum. Erfiðasti kafla (EK) er nefndur í leiðarlýsingu, þar sem hann er í leiðinni, og er það lykilhluti hennar (crux).
- 6) Ef „sjaldan farin“ kemur fyrir í lýsingunni, skal taka vara á gráðun, því þá hefur leiðin sjaldan eða ekki verið endurtekin. En reynslan hefur sýnt, að erlendir klifrarar hafa staðfest okkar gráður á þeim leiðum, sem þeir hafa farið.
- 7) Tryggingamöguleikar eru nefndir þegar um tortryggðar leiðir er að ræða, eða tekið fram að leiðin sé tortryggð.

2. SVÆÐIN

Til að auðvelda notkun leiðarvísisins og gefa skýrara yfirlit yfir einstök hamraþíl, er Stardalshnúk skipt í þrjú svæði. Svæðunum er síðan skipt niður í minni hluta, sem markast af greinilegustu giljum eða eru sjálfstæð hamraþíl.

2.1 STARDALSHNÚKUR

VESTURHAMRAR

Óreglulegir stuðlar, flókin sprungukerfi og margar syllur eru einkennandi fyrir vestasta svæðið, þessir þættir gera það að verkum að fátt er um beinar, ákveðnar línum, sem hægt er að klifra. Þetta svæði státar þó af mestu hæðinni, sem hér nær um 40 m. Ein af elstu leiðunum í Stardal, Rennan, er vestast í þessu svæði. Aðrar þekktar leiðir í þessum hluta eru Skrekkur Björns og Scottsleið.

V-1.

62. West-Side Story. 5.6 – 15 m.

FF: Jón Geirsson og Páll Sveinsson, 1986. Vestasti stuðullinn í V-1 klifinn utanverður á smáhöldum og jafnvægishreyfingum.

61. Lísa í Undralandi. 5.7 – 17 m.

FF: Jón Geirsson og Páll Sveinsson, 1986. Fallegur heilsteptyr stuðull klifinn utanverður á fínlegum viðnámshöldum, tortryggður.

65. Einni of mikið. 5.6 – 20 m.

FF: Jón Geirsson og Páll Sveinsson, 1986. Regluleg sprunga í viðu horni, milli nr. 61 og 1, klifin beint upp. Varúð: Lausar flögur neðantil.

1. Ónefnd. 5.6 – ca. 15 m.

FF: Broddi Magnússon og Páll Sveinsson, 1984. Vestast í V-1 eru 2 samsíða sprungur í rennu, h-sprungunni fylgt á þokkalegum höldum.

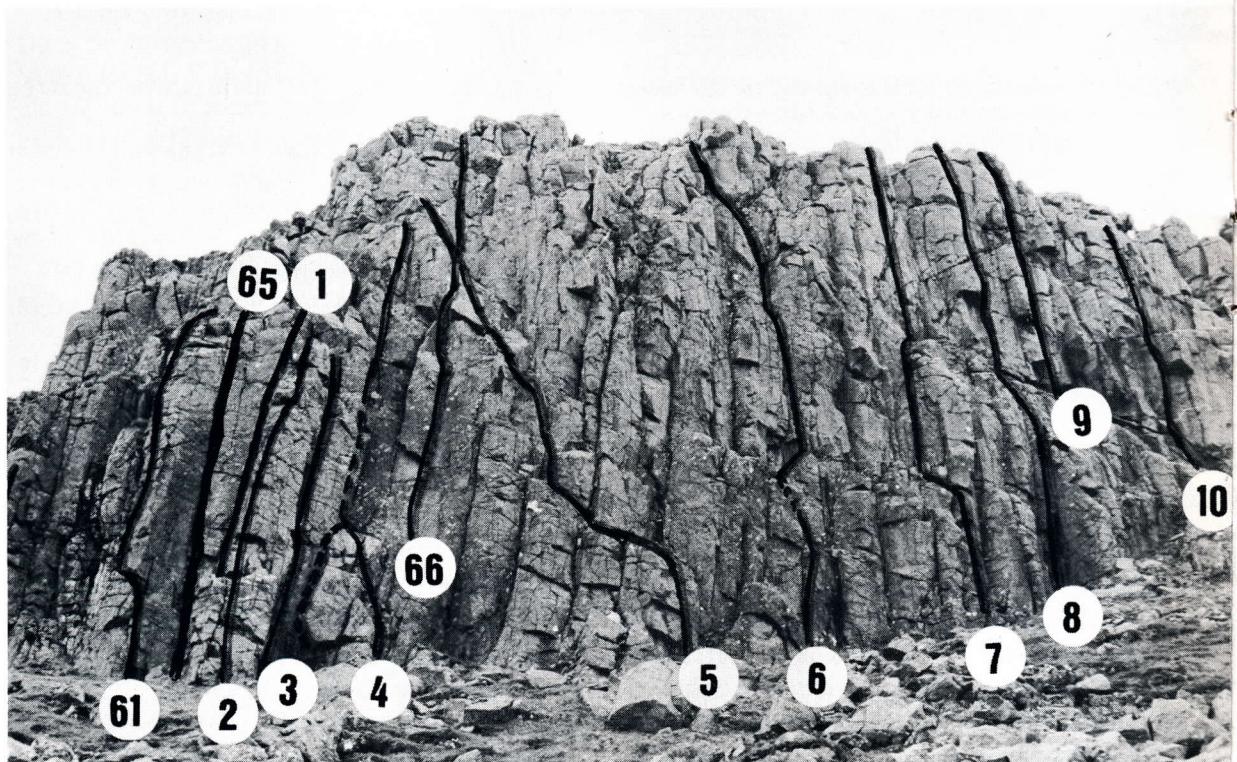
2. Að kvöldi dags. 5.7 – 20 m.

FF: Michael Scott og Snævarr Guðmundsson, 1986. Stuðullinn utanverður klifinn á fínlegum höldum.

3. Ónefnd. 5.6 – 20 m.

FF: Jón Geirsson og Niels Hermannsson. Gleið sprunga v-megin við Rennuna klifin að stalli sem er ofan við sjálfa rennuna.

Vestur-Hamrar (V-1). Leiðir nr. 61 og 1–10. Ljósm. Kristinn Rúnarsson.

4. Rennan *. 5.4 – 20-25 m.

FF: Björn Vilhjálmsson og Einar Steingrímsson, 1978. Farið upp á stallinn (v-megin klifur ca. 5.5; h-megin brölt), af stallinum upp rennuna að slútandi skorðusteini, beint yfir hann (EK) eða til v (léttara) og þaðan áfram upp til hægri.

66. Slæmir vinir. 5.7 – 10m.

FF. Páll Sveinsson og Jón Geirsson, 1986. Farið upp á stallinn fyrir neðan Rennuna (nr. 4). Lengst til h er fingrasprunga. Hún er klifin upp að litlu þaki og þar til h er grunn sprunga. Er henni fylgt upp á aflíðandi stalla (leið 5) og upp.

5. Ónefnd. 50 m.

FF: Björn Gíslason og fl. 1980. Leiðin liggur til v upp augljósa stalla, er góð byrjendaleið í 2 spönum.

6. Skitan. ca 5.6 – ca. 20 m.

FF: William Gregory og Björn Vilhjálmsson, 1979. Byrjun af stórum stalli, til h framhjá slúti (EK), aftur til v að miðju þaksins og þaðan beint upp, að hallandi syllu (tortryggt). Þaðan er farið beint upp sem leið liggur. Sjaldan farin.

7. Skrekkur Björns *. 5.6 – 40 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson, 1984. Við v-jaðar stóru syllunnar liggur neðri hluti leiðarnar upp viða sprungu (EK). Af syllunni er farið upp gróf sem liggur að augljósri sprungu (EK) og henni fylgt.

8. Ónefnd. 5.8 – 25 m.

FF: Guðmundur Helgi Christensen og Óskar Gústafsson, 1986. Byrjunin er í augljósu horni v-megin við miðju stóru syllunnar. Horninu fylgt og þaðan beint upp á sylluna. Þaðan er sprungu h-megin við lítið þak (EK) fylgt upp á topp.

9. Scotts leið. 5.6 – 15 m.

FF: Doug Scott og Snævarr Guðmundsson, 1984. Af stóru syllunni, er góðri sprungu í litlu horni, fylgt upp í ógreinilega gróf (EK), úr grófinni í augljósa sprungu og upp.

10. H.P.-leiðin. 5.6 – 15 m.

FF: Guðmundur Helgi Christensen og Páll Sveinsson, 1986. Leiðin byrjar við h-jaðar stóru syllunnar í horni undir litlu þaki. Því er fylgt inn í þrónga gróf, upp á syllu, og þaðan beint upp.

MIÐHAMRAR

Stuttir, brotnir stuðlar einkenna austari-hluta Miðhamranna, en tvö reisuleg hamraþil eru í mið- og vesturhluta og gefa þau kost á háum, erfiðum leiðum. Hæð þessara þilja er 20–30 m og halli stuðlanna allt að 90 gráðum.

Eystra þilið (mynd 3) er hærra, allt að 35 m. Hér eru stuðlarnir viða lóðréttir og svo þétt saman, að samskeytin eru viða ekki annað en lokaður saumur, torveldar það tryggingar mjög mikil. Þar eru hamrarnir oft lengi að jafna sig eftir rigningu og stundum flughálir. Pekktasta leiðin í þessum hluta hamranna er án efa Upprisan, sú leið hefur hlotið staðfesta gráðu, eins og Stúkan.

Vestara þilið (mynd 2) einkennist af reglulegum stuðlum og býður upp á fallegar leiðir með öruggum tryggingum í opnum sprungum. Þar eru Skráman og 7 UP vel kunnar.

M-1

11. P.S. (*Post Scriptum*) *. 5.9 – ca. 8 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Páll Sveinsson, 1986. Vestasta sprungan á M-1 þilinu. Stutt, mjó sprunga leiðir upp í gróf (EK), grófinni fylgt upp.

63. Örlagahúkkið. 5.7 – 10 m.

FF: Páll Sveinsson og Jón Geirsson, 1986. Af litlum stalli er augljósri en grunnri sprungu (EK) fylgt upp í gróf. Ef sprungan til v efst í leiðinni (sjá mynd 2) er klifin þá er leiðin 5.8.

12. Jaðar. 5.7 – ca. 15 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson, 1984. Jaðri sprungunnar fylgt upp á lítinn stall, upp efsta kaflann með hliðrun t.v. (EK).

13. Stikan. 5.5 – 20 m.

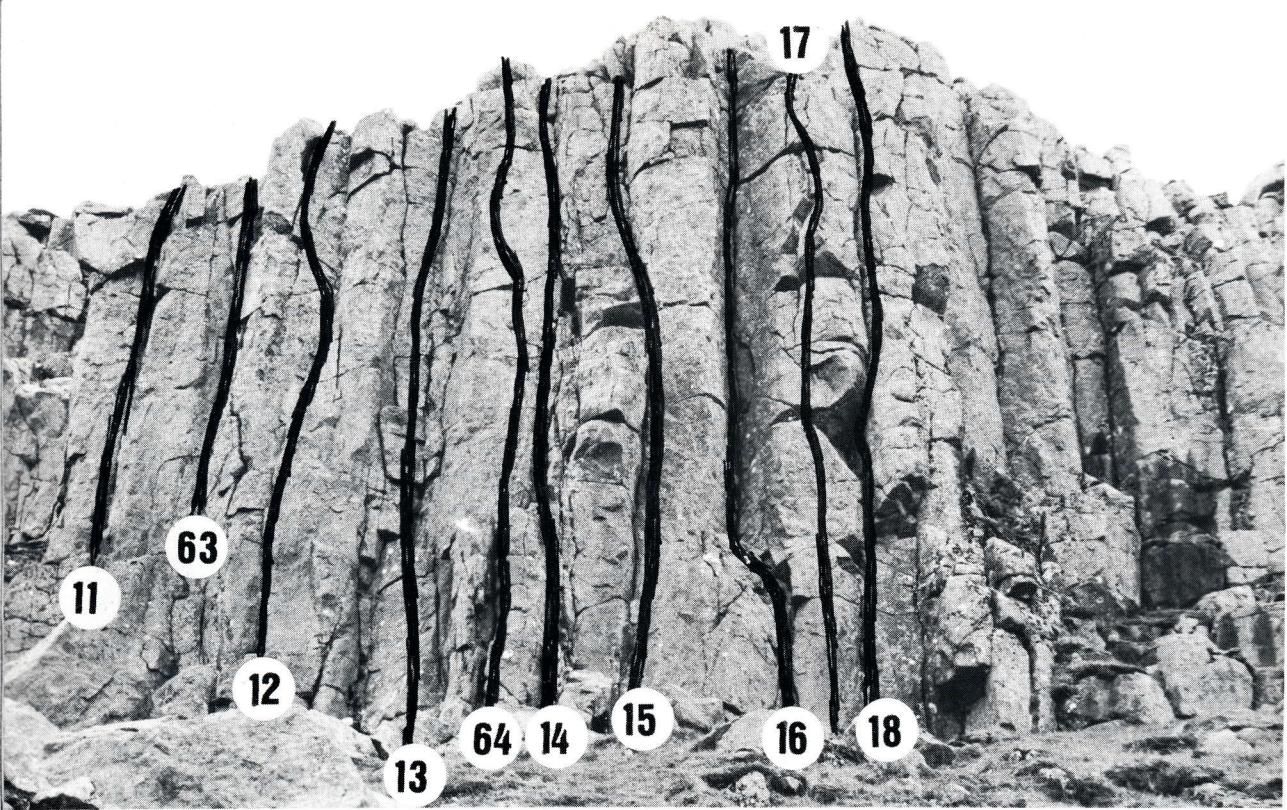
FF: Snævarr Guðmundsson og Torfi Hjaltason, 1979. Farið upp h-megin upp á auðvelda syllu að flögu, þaðan er augljósri sprungu fylgt upp (EK).

64. Flauelsferðin. 5.10 – 17 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson, 1986. Mjórrí sprungu á milli Stikunnar (13) og Flögunnar (14) er fylgt upp á stall. Þar fyrir ofan er stuðullinn utanverður klifinn, fyrst eftir mjórrí sprungu að lykilkaflanum (EK), sem er halðlaust jafnvægisklifur að framhallandi syllu. Þaðan beint upp.

14. Flögurnar. 5.4 – 20 m.

FF: Einar Steingrímsson og William Gregory, 1981. Upp sprungu á stall, þaðan utan á flögum að syllu, sprungu fylgt upp.

Mið-Hamrar (M-1), A. Leiðir nr. 63–64, 11–18 og 21. Ljósm. K.R.

15. Sveittir fingur. 5.6 – ca. 20 m.

FF: Jón Geirsson og Pétur Ásbjörnsson, 1984.
Regluleg sprunga sultuð að stalli, þaðan beint upp.

16. Skráman *.** 5.8 – ca. 20 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson, 1981.
Farið upp á hallandi syllu, þaðan er sprungu í gleiðu horni fylgt upp (EK).

17. Gegnumbrot *.** 5.10+ – ca. 20 m.

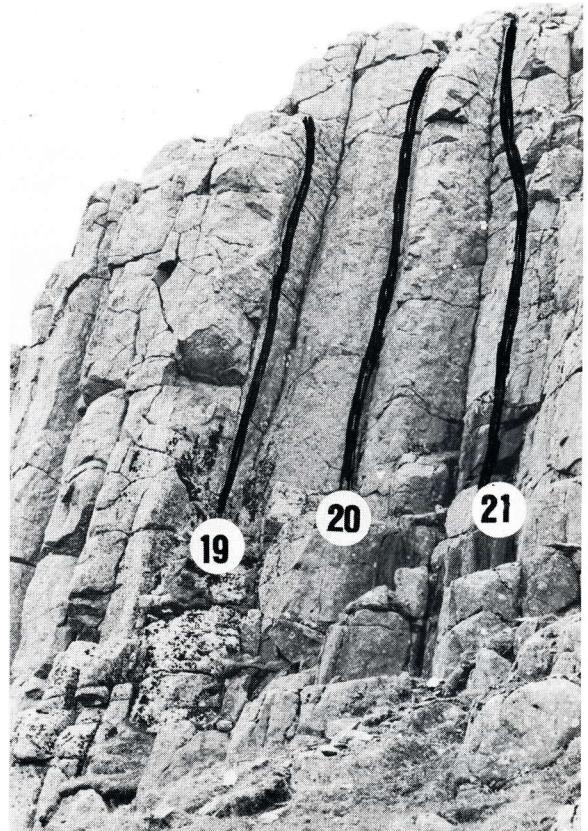
FF: Michael Scott og Snævarr Guðmundsson, 1986.
Utanverður stuðullinn milli Skrámunnar og Lucifers klifinn á smágerðum jafnvægishöldum. Erfiðustu kaflar (EK) eru hreyfingarnar ofan við þakið (tortryggt) og á augljósu egginni þar fyrir ofan. Leiðin er tortryggð. Hefur aðeins verið farin einu sinni og þá var jó-jóað.

18. Lucifer. 5.8 – ca. 20 m.

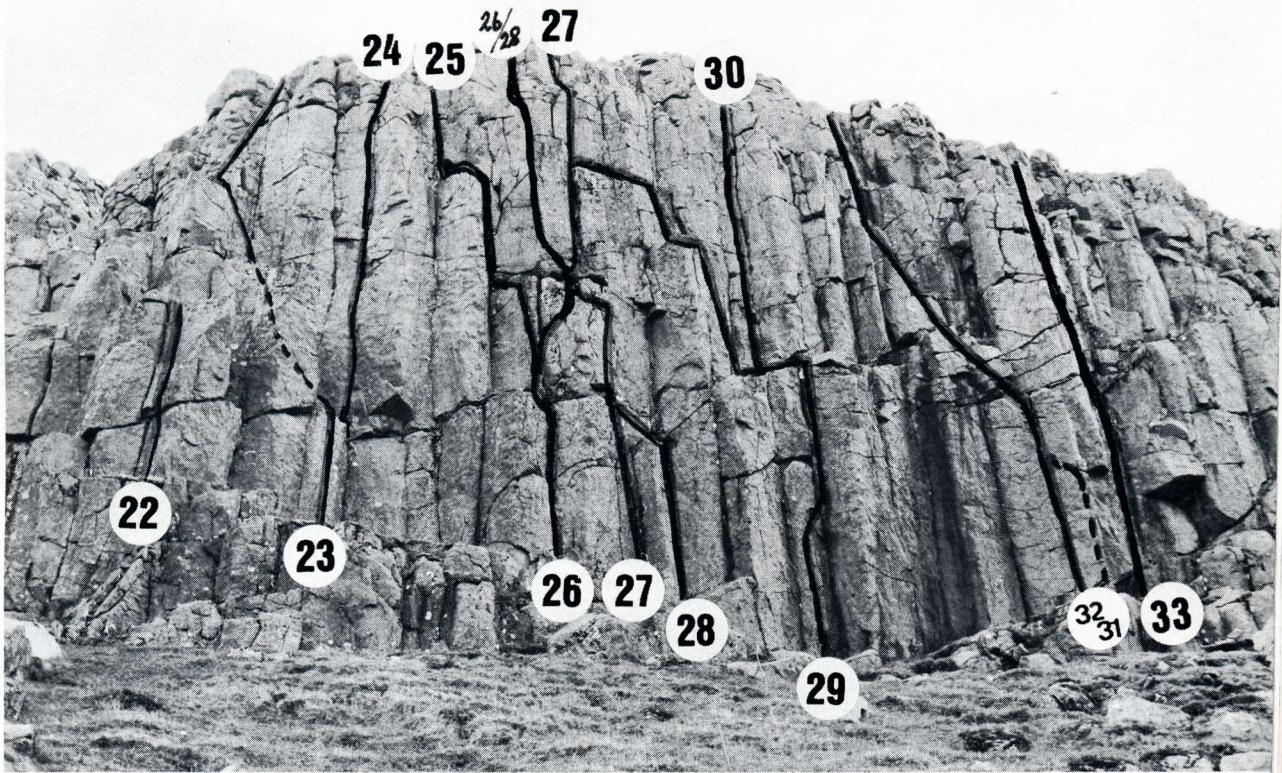
FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson, 1983.
Jaðri stuðuls fylgt inn í gróf, þaðan upp fyrir lítið þak (EK), upp óreglulega sprungu (EK).

19. 7 UP **. 5.8 – 7 m.

FF: Torfi Hjaltason og Einar Steingrimsson, 1981.
Beinni sprungu fylgt með spennitökum, víkkar efst.

Mið-Hamrar (M-1), B. Leiðir nr. 19–21. Ljósm. K.R.

Mið-Hamrar (M-2). Leiðir nr. 22–33. Ljósm. K.R.

20. Flagið. 5.8 – 12 m.

FF: Jón Geirsson og Snævarr Guðmundsson, 1986. Farið er upp beina sprungu í víðri gróf, léttist ofar.

21. 7 UP sykurskert. 5.5 – ca. 10 m.

FF: Jón Geirsson og Þorsteinn Guðjónsson, 1985. Sprungu fylgt upp undir lítið þak, stigið t.v. og upp.

M-2

22. Stubbur. 5.7 – 8 m.

FF: Pétur Ásbjörnsson og Páll Sveinsson, 1985. Leiðin fylgir sprungunni á spennitökum (sjá mynd).

23. Óljós endalok . 5.3 – 12 m.

FF: Ekki vitað. Leiðin liggur í skoru milli Rispunnar og stuðla sem halla frá aðalpilinu. Farið upp skoruna. Endir að eigin vali.

24. Rispan *. 5.10 – 17 m.**

FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson, 1982. Farið upp skoru. Það liggur leiðin upp örnmjóa en greinilega sprungu h-megin upp úr skorunni. (EK) neðan til, léttist lítillega ofar. Sjaldan farin.

25. Nýdaudur. 5.6 – 30 m.

FF: Jón Geirsson og Páll Sveinsson, 1986. Sama

byrjun og nr. 26 (EK), af stallinum eftir sprungunni til v upp undir lítið þak (EK), sprungunni v-megin við þakið fylgt upp.

26. Upprisan **. 5.6 – 30 m.

FF: Þorfi Hjaltason og Snævarr Guðmundsson, 1979. Horninu fylgt upp að stalli v-megin (EK), þaðan upp annað horn á Torfuna (h-megin). Beint upp sprunguna.

27. Upprisan II *. 5.8 – 30 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Páll Sveinsson, 1986. Sprungu í horni h-megin við upprunalegu byrjunina fylgt upp á Torfuna (EK), af Torfunni er h-sprungan klifin beint upp (EK).

28. Upprisan III. 5.8 – 30 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Ólafur Baldursson, 1982. Byrjað í næsta horni h-megin við U-II og upp á stall, þaðan er sprungu fylgt (EK) upp á Torfuna og leið nr. 26 fylgt.

29. Ónefnd. 5.7, ca. 40 m.

FF: Guðmundur Helgi Christensen og Óskar Gústafsson, 1986. Byrjun sjá mynd. Brúað upp milli tveggja stuðla (EK) að stórum stalli. Þaðan er augljósum sprungum og stöllum til v fylgt upp.

Stardalshnúkur. Ljósm. Björn Vilhjálmsson.

30. Beint af augum **. 5.9 – 30 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson, 1986.
Af þegar komið er á) stóru syllunni er gleiðu horni
og sprungu fylgt upp (EK) beint upp.

31. Snösín. 5.6 – 30 m.

FF: Björgvin Richardsson og Snævarr Guðmundsson, 1979. Lokuðu horni fylgt upp á brík (EK), þaðan
farið inn víða gróf og augljósri línu fylgt upp.

32. Nösín. 5.9 – 5 m.

FF: Snævarr Guðmundsson, 1984. Mjórri en stuttri
sprungu (EK) v-megin við leið nr. 31 fylgt uppá bríkina
og sameinast henni þar og fylgir eftirleiðis.

33. Klassísk 5.8 **. 5.8 – 25 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson, 1982.
Leiðin liggur upp glæsilega og beina sprungu h-megin
við leið nr. 31.

34. Stallar. 5.3 – 30 m.

FF: Ekki vitað. Byrjað á stórrri, svartri syllu, austan

við leið nr. 33. Góð byrjendaleið í svipuðum stíl og Leikvöllurinn (37). Skorningi fylgt upp í gróf, þaðan eru mismunandi leiðir færar (EK).

35. Ungmenni. 5.4 – 9 m.

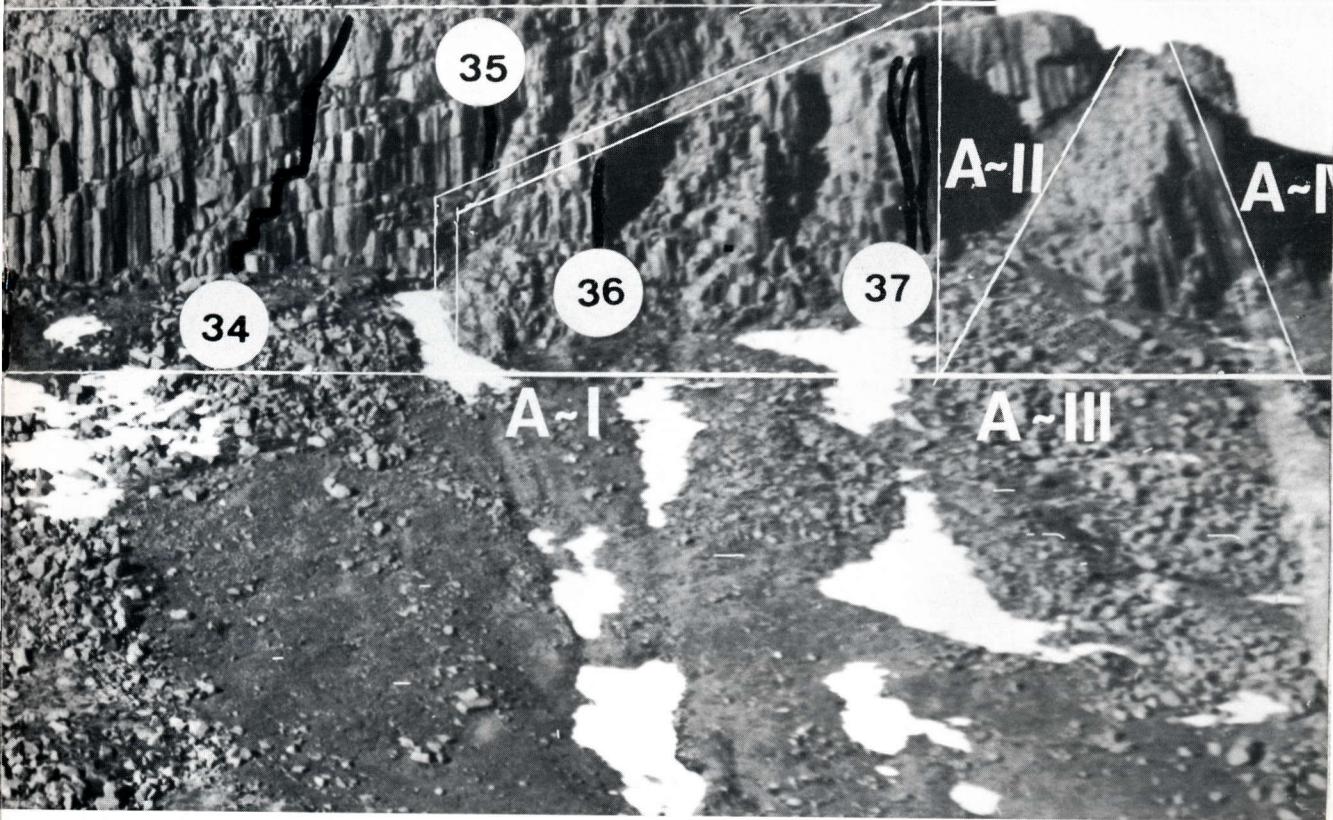
FF: Einar Steingrímsson, Torfi Hjaltason og Snævarr Guðmundsson, 1979. Austast í M-2 er lítið pil. Mitt í pilinu mynda 2 sprungur og brotinn stuðull leiðina (sjá mynd).

AUSTURHAMRAR

Austurhluti Stardalshnúks er skorinn sundur af tveimur greinilegum gilskorningum og myndar þannig þrjú misstórr klettaþil. Pilin eru 10–25 m há, lægst austast, en hæst og brattast er stolt svæðisins, Leikhúsið. Í Austurhömrnum er gott úrvall leiða, enda sá hluti Stardals er mesta athygli hlaut fyrstu árin, og því er þar að finna fulltrúa fyrir flestar erfiðleikagráður. Pilin snúa að mestu leyti til austurs, þess vegna er best að byrja daginn þar, meðan sólin vermir klettana.

MÍÐ-HAMRAR

A-HAMRAR

Leikhúsið (mynd 5) er hringmynduð stuðlabergshvelfing. Í v-hluta hennar er ein þekktasta leiðin í Stardal, Stúkan. Hún er fyrsta leiðin í hnúknum sem fékk staðfesta gráðun. Innst í Leikhúsínu h-megin við Stúkuna er Leikhúslöftið, þar hefur brotnað neðan af stuðlunum og eins og hálfis meters bak eða slút myndast.

A-megin við Leikhúsið eru tveir klettaranar, gengur annar þeirra niður af Leikhúsínu og myndar bogadregið þil, að hluta til í gili. Þær eru margar og vinsælar leiðir, eins og Flagan og Nían (líka nefnd Faðmlagið).

A-1

36. Ónefnd. 5.3 – 10–12 m.

FF: Björn Vilhjálmsisson og Einar Steingrímsson, 1978. Leiðin er augljós, fyrsta greinilega grófin frá s-brún klettarana.

37. Leikvöllurinn *. 5.2–6.

FF: Björn Vilhjálmsisson og Einar Steingrímsson, 1978. Hér er um nokkra möguleika að ræða, mis-

munandi erfiða. Auðveldasta leiðin er: Upp á lága syllu, beint upp sléttan vegg (5–6 m), til h yfir í næstu sprungu og síðan beint af augum. Erfiðasta leiðin er sennilega beint upp vegginn að og upp á syllu og örliðtið til v upp.

38. Kamburinn. 5.6 – 20 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Yngvi, 1979. S-jaðri Leikhússins fylgt eftir augljósri sprungu, EK neðst.

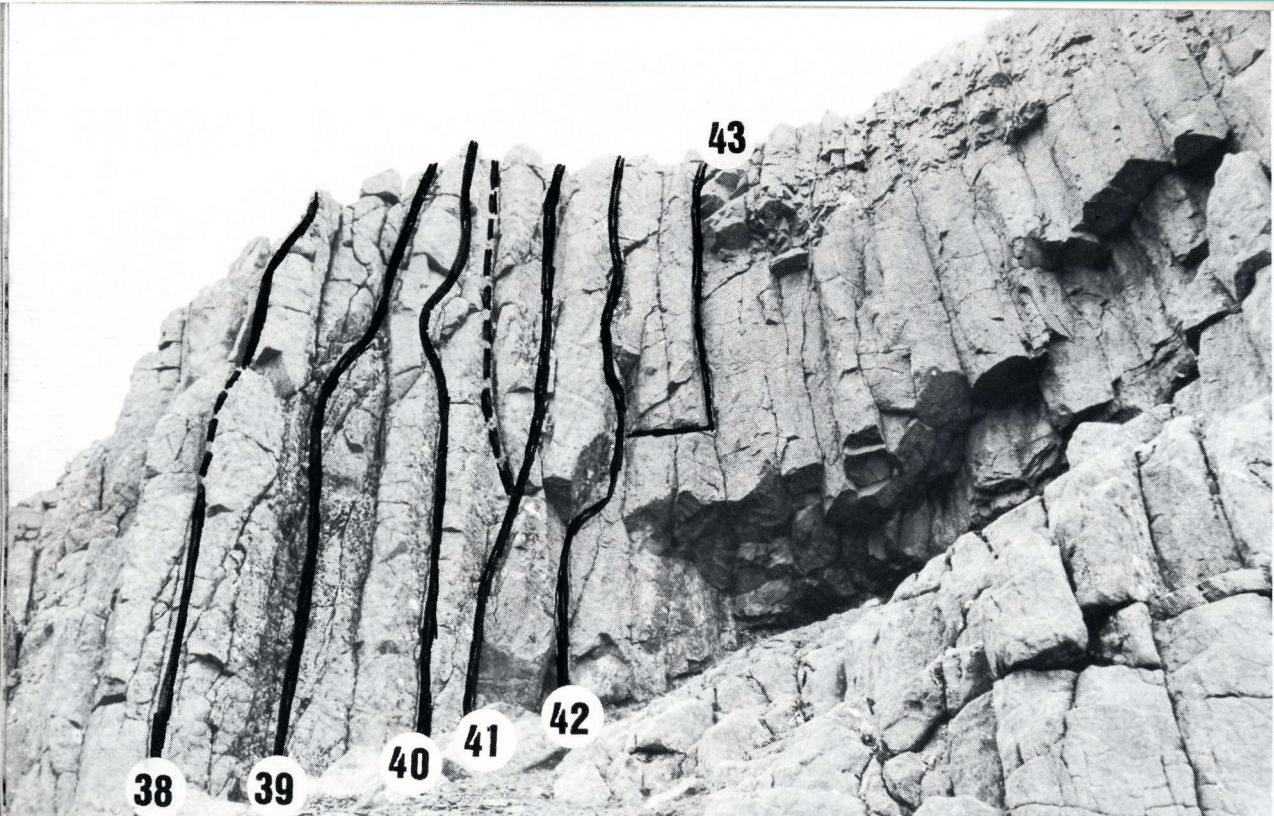
A-2. LEIKHÚSIÐ

39. Að tjaldabaki. – ca. 18 m.

FF: Hermann Valsson og John Burns, 1980. Augljós leið upp gróðursælasta hluta Leikhússins, hliðrun til h í lokin.

40. Leikhúsgryfjan *. 5.7 – 20 m.

FF: Ekki vitað. Aðalerfiðleikarnir felast í augljósri sprungunni, tortryggð, léttist er ofar dregur.

Leikhúsið (A-2). Leiðir nr. 38–43. Ljósm. K.R.

41. Hvíslarinn. 5.4 – 20 m.

FF: Ekki vitað. Augljós leið. Tilvalin sem fyrsta leið í Leikhúsini.

42. Stúkan *.** 5.6 – 20 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Torfi Hjaltason, 1979. Farið uppendir augljóst þak (EK) og sveigt til h. Þaðan er skemmtilegri sprungu fylgt upp. Ef farið er h-megin við byrjunarstuðulinn og beint í sprunguna er leiðin erfiðari, 5.7 (sjá mynd, Afbrigði, 42A).

43. Efri svalir. ca. 5.7 – 20 m.

Hefur ekki verið leidd, en farin sem annar maður úr Stúkunni. Leið 42 fylgt fyrsta kaflann eða rétt upp fyrir h-hliðrunina undir þakinu. Þar er síðan 2–3 m hliðrun til h í sprungukerfið sem myndar Efri svalirnar. Þeirri sprungu fylgt að og yfir 2 lítil þök og upp.

A-3.

44. Undir sama þaki. 5.7 – 10 m.

FF: Ekki vitað, ca 1984. Upp sléttan vegg (EK), af syllu upp undir þakið, öðru hvoru megin við það (EK).

45. Ónefnd. 5.4 – 10 m.

FF: Ekki vitað. Upp á stóra syllu, upp sprunguna v-megin (EK).

43

46. Ónefnd *. 5.6 – ca. 12 m.

FF: Jón Geirsson og Snævarr Guðmundsson, ca 1981–82. Aðalerfiðleikarnir eru í neðri hluta sprungunnar.

47. Ónefnd. 5.4 – ca. 18 m.

FF: Ekki vitað, ca. 1979. Leiðin liggar á nokkuð óreglulegum stuðlum, óljós.

48. Ónefnd. 5.5 – 15 m.

FF: Ekki vitað. Leiðin er augljós, (EK) er fyrir miðju við örliðtið slút.

49. Númer 5 **. 5.6 – ca 16 m.

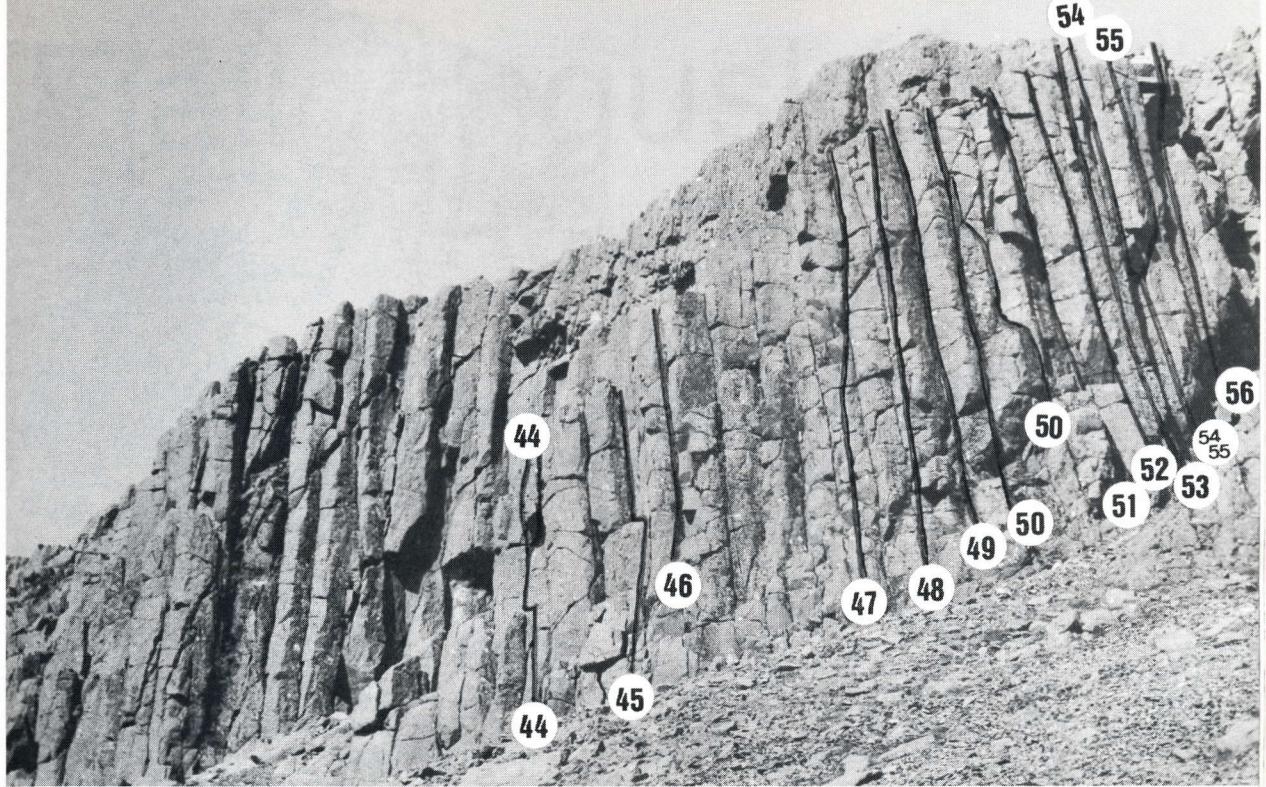
FF: Björn Vilhjálmsson og William Gregory, 1980. Þessi gráðun miðar við að farið sé v-megin við stóran Stein, sem lokar botni sprungunnar, og upp v sprunguna þar fyrir ofan. Leiðin er léttari ef farið er h-megin við steininn og upp h sprunguna (ca. 5.5).

50. Númer 6. 5.6 – ca. 16 m.

FF: Björn Vilhjálmsson og William Gregory, 1980. Leiðin er augljós, beint upp sprunguna.

51. Flagan **. 5.3 – ca. 18 m.

FF: Einar Steingrímsson og Björn Vilhjálmsson, 1978. Fyrsta leiðin í Stardal, klassísk byrjendaleið.

Austur-Hamrar (A-3), A. Leiðir nr. 44–56. Ljósm. Einar Steingrímsson.

Farið er beint af augum upp sprunguna að flögunni, með henni h-megin og upp.

52. Vonbrigði. 5.3 – 15 m.

FF: Ekki vitað, ca. 1980–82. Næsta sprunga h-megin við Flöguna, henni fylgt, tryggt með slingum.

53. Hitt slabíð. 5.6 – 15 m.

FF: Snævarr Guðmundsson og Jón Geirsson, 1982. Greinilegt slab með 3 þversprungum myndar skemmtilega og áhugaverða viðnámsleið. Tryggingar aðallega í h-sprungunni.

54. Ypsilon. 5.5 – 15 m.

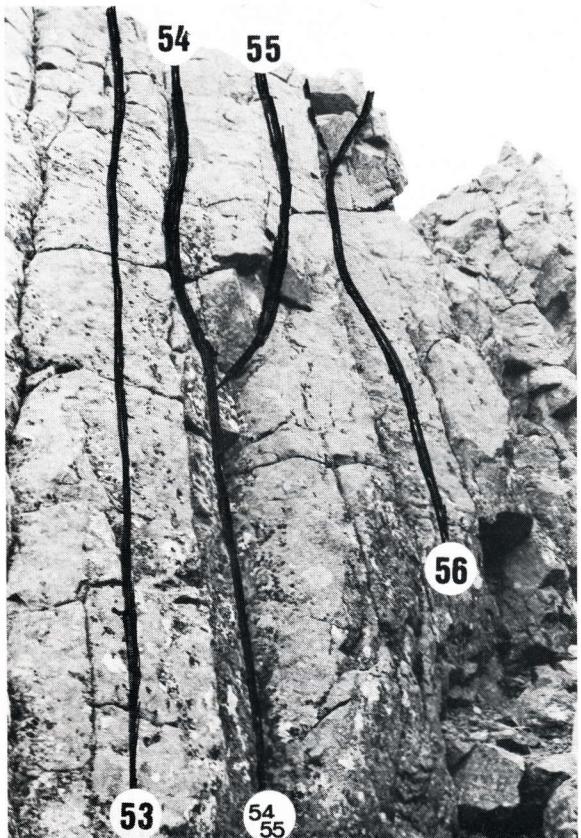
FF: Jón Geirsson og Snævarr Guðmundsson, 1983. Upp sprunguna að þaki fyrir miðjum vegg (EK), farið v-megin við þakið. Verður léttari er ofar dregur.

55. Ónefnd. 5.5 – 15 m.

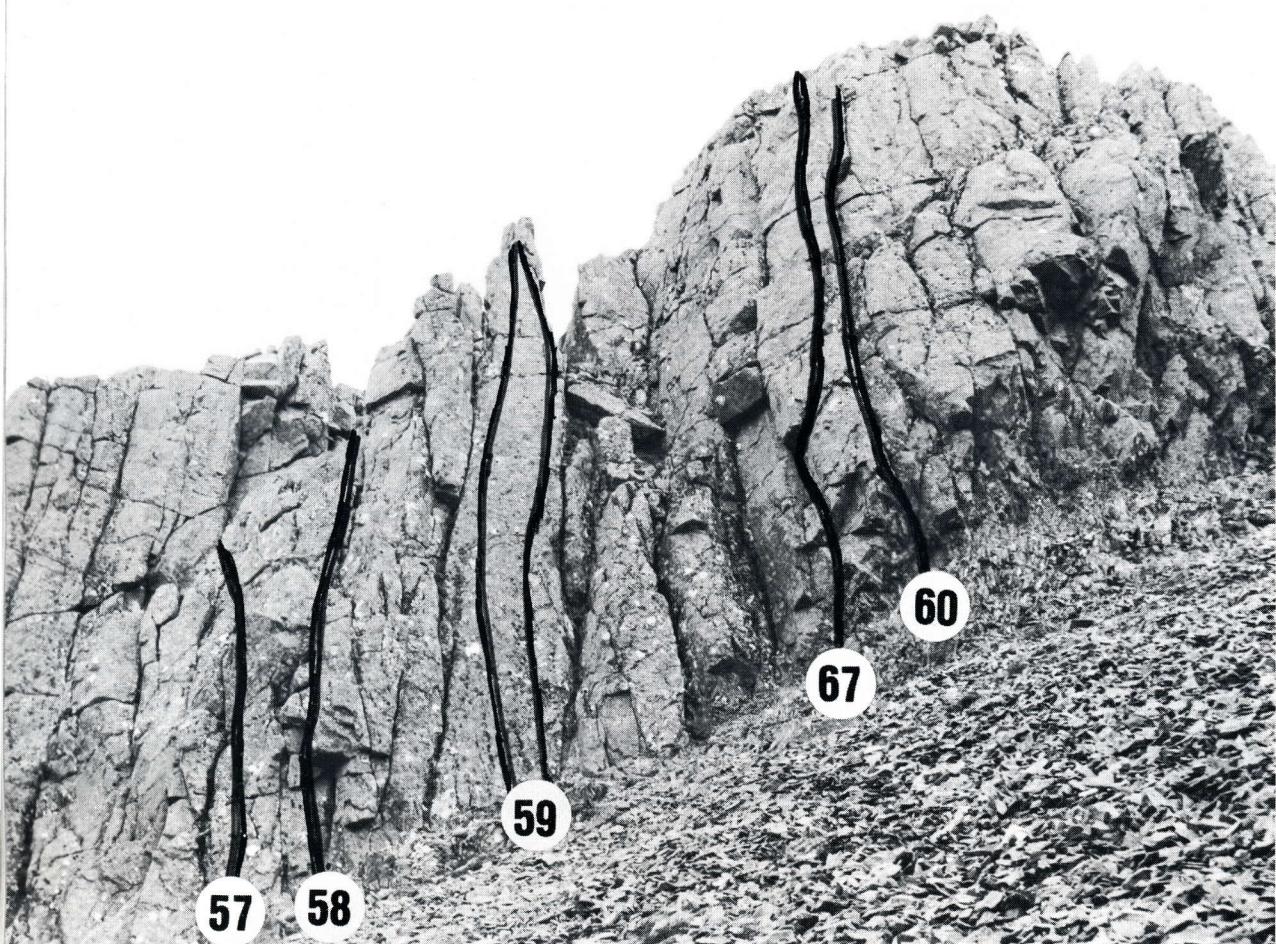
FF: Jón Geirsson og Snævarr Guðmundsson, 1983. Sama byrjun og nr. 54, en farið h-megin við þakið og upp.

56. Nían eða Faðmlagið **. 5.7 – 17 m.

FF: Björn Vilhjálmsson og Einar Steingrímsson, 1980. Byrjað undir smáþaki, farið til v út á sléttan vegginn (EK), beint upp að næsta þaki og yfir það

Austur-Hamrar (A-3), B. Leiðir nr. 53–56. Ljósm. K.R.

Austur-Hamrar (A-4). Leiðir nr. 57–60. Ljósm. K.R.

(EK). Auðveldari leið er til v, framhjá seinna þakinu.

A-4.

57. Ónefnd. 5.3 – 7–8 m.

FF: Einar Steingrímsson og Björn Vilhjálmsson, 1978. Leiðin er augljós.

58. Ónefnd. 5.3 – 8–9 m.

FF: Einar Steingrímsson og Björn Vilhjálmsson, 1978. Leiðin er augljós.

59. Einhyrningurinn **. 5.9 – ca. 12 m.

FF: Snævarr Guðmundsson, Michael Scott og Páll Sveinsson, 1986. Viðnámsleið, ef stuðlunn er klifinn án þess að nota handfestur á jöðrunum, beggja vegna. Var fyrst farin 1983 og h-jaðar fylgt (5.8). Tryggt í sprungu v-megin.

60. Ónefnd. 5.4 – 10–12 m.

FF: William Gregory og Björn Vilhjálmsson, 1980. Fylgir stuðlinum, nær þakinu v-megin.

2.2. STIFTAMT

Stiftamtið er sá hluti Amtanna sem snýr í austur og blasir við þegar horft er til vesturs frá Stardalshnúnum. Það er samfellt þil, allt að 20 m hátt og án mótaðra, áberandi stuðla og er að því leyti ólíkt nágranna sínum, Stardalshnúk. Athygli manna hefur því ekki beinst að þessu þili og er engri leið þaðan lýst í þessum leiðarvísí.

Annar hluti Amtanna sem býður upp á klifur og hér er nefndur Suður-Amt, er sunnan við Stiftamtið. Suður-Amtið hefur ekki eins stórt þil og Stiftamtið en býður samt upp á nokkra leiðamöguleika. Þaðan er heldur engum leiðum lýst. Ástæðan fyrir að Stiftamtið og Suður-Amtið fljóta með í þessum leiðarvísí er, að þegar menn fá leið á að grafa upp nýjar leiðir í Stardal (nú þegar er orðið erfitt að finna nýjar, sæmilega léttar leiðir), þá er gott að vita af þessum tveim þiljum, með óaftappaða möguleika.

